

Jaký byl rok 2006 na Tovačovsku?
(Několik poznámek k zajímavým pozorováním ptáků)

What about ornithological year 2006 in Tovačov?
(Some remarks on interesting bird records)

Jiří Šírek¹⁾

¹⁾ Tržní náměstí 63, 752 01 Kojetín, Česká republika; jirka.sirek@seznam.cz

Rok 2006 byl z hlediska počasí výjimečný – dlouhá a krutá zima trvající do konce února, opožděné jaro, doprovázené mohutnou povodní na toku řek Moravy a Bečvy, horké léto, chladný srpen a především extrémně teplý a dlouhý podzim, trvající s několika malými přestávkami prakticky až do letošního jara. To všechno ovlivnilo výskyt ptáků a znamenalo i zachycení několika zajímavých ornitologických pozorování. Jak jsem zaznamenal na svých exkurzích, případně ze zpráv dalších ornitologů, předkládám jejich malé shrnutí v rámci ornitologického roku 2006 na vodách jedné z našich nejvýznamnějších ornitologických oblastí, tedy Tovačovska v okrese Přerov.

Rok nezačal ještě tak krutou zimou, která se přihlásila později. Na štěrkovnách bylo proto možné vidět zimující turpany hnědé, 10 polávků kaholek, potápku rudokrkou a přilétlo taky 5 labutí zpěvných. Další období již ovlivnila dlouhá a tuhá zima, nástup jara byl proto dlouho očekávaný.

Při jarním tahu, kdy se rozvodnily všechny okolní toky, bylo vidět na zaplavených polích časné přilétlé racky malé, hejna racků bouřních a dokonce i 6 tokajících jeřábů, kteří se zdrželi minimálně 6 dnů. Objevila se také na jaře vzácná potáplice severní, koliha malá, tradičně protahující orlovci, kterých bylo dokonce zjištěno i 4 ex. najednou. Z dalších druhů to byli dva rybáči velkozobí, 16 morčáků prostředních, chřástal malý či racek žlutonohý. Během dubna a května se na Hradeckém rybníku zdržovala také labuť

zpěvná se žlutým krčním límcem. Tato „cestovatelka“ pochází ze zimoviště v SRN a na Moravě se jí evidentně líbí, byla totiž pozorována také u Bzence, Šumvaldu nebo u Záhlinic.

V květnu potěšilo hejno 9 potápek žluto-rohých, kolpík, volavka červená a 6 lindušek rudokrých. Z rackovitých pak poměrně častý výskyt rybáků bahenních, pozorování byli až 4 ptáci pospolu, hnízdění 1 páru racka černo-hlavého a 5–6 párů rybáků obecných na uměle vybudovaném ostrůvku. Konečně se tak podařilo po 50 letech prokázat hnízdění těchto ptáků, i když již od roku 2000 se pravidelně objevují v hnízdní době (včetně toku, krmení vylétlých mláďat apod.). Ze zajímavějších druhů hnízdilo také 10 až 15 párů potápek černokrkých, kolonie racka chechtavého čítala asi 150 párů, volavek popelavých na Zástudánčí hnízdilo 112 párů a labuť vyvedly mladé ve 4 případech. V letním období jich pak bylo napočítáno maximálně 290 ex. Na štěrkovnách hnízdily břehule říční a ledňáčky. V hnízdní době se pravidelně objevoval také luňák hnědý, hnízdící zřejmě v okolních lesích.

Od konce června do září se na rybnících vyskytovali také 1 až 3 poláci malí a v srpnu se objevila husice liščí. S nástupem pozdního léta a podzimu došlo pak k výskytu dalších zajímavých druhů.

V září byl na krátké tahové zastávce pozorován rybák severní (7. pozorování v ČR), v říjnu přišla celá řada zajímavých zjištění – prolétající hejna brkoslavů, rekordní počty volavek bílých

(až 122 ptáků), tisícová hejna čejek, kulíci zlatí a bledí. Objevily se také vrány černé, exotický samec kachničky karolínské, následovaný od listopadu neméně atraktivním samcem kachničky mandarínské, která dosud nebyla na Tovačovsku pozorována. V říjnu zde pravidelně lovil také sokol a raroh, na Zástudánčí přetahoval mladý orel královský a na tahu se zastavily na rybnících 3 bernešky bělolící. Orel mořský, známá „svěšená noha“, se letos po více než 10 letech pravidelného zimování, neobjevil. Pozorování byli 1 až 2 jiní ptáci. Na pískovnách se v říjnu zastavil také samec turpana černého, aby se na nich v listopadu objevilo 7 dalších ptáků, asi juvenilů tohoto druhu.

Listopad, tradičně velmi zajímavý měsíc, přinesl další cenné údaje. Potřetí na rybnících i v celé ČR byl pozorován racek zelenonohý (Audouinův), znovu zřejmě stržený sem ze svých hnízdišť v Itálii či Španělsku racky bělohlavými, kterých bylo maximálně napočítáno 293 ptáků. V jejich hejnech byli pozorováni ojedinělí jedinci racka stříbritého a žlutonohého. Po delší době byl početnější tah potáplic, jak potáplice malé, tak i severní byly zjištěny v maximálně 4 exemplářích. Ve stejnou dobu

se na rybnících objevil rybák bahenní – mladý pták v nejpozdějším známém termínu výskytu u nás, a na štěrkovně Donbas husice rezavá – poprvé na Tovačovsku.

Potěšilo také hejno 33 konopek žlutozobých a 1 sněhule severní. Podzimní období je však také časem kumulace počtů volavek, kormoránů a racků bouřních. Volavek popelavých jsem napočítal nejvíce 205 ptáků, kormoránů 550 a na tradičním nocovišti na Troubecké štěrkovně nocovalo maximálně 1700 a jednou i 2100 racků bouřních, pak počty poklesly na 500–600 ptáků. Kolem Vánoc se objevili i turpani hnědí v počtu 7 ptáků, pak jich bylo dokonce 11 a nakonec zimovali na Donbase až do března 3 ptáci. Morčáků velkých již nebylo tolik, jako v tužších zimách, maximálně 34 ex., na rybnících se objevily také 4 sýkořice vousaté a volavky bílé tentokrát v počtu kolem 10 ptáků i zimovaly.

Rok 2006 přinesl tedy na Tovačovsku celou řadu zajímavých pozorování, významných nejen pro tuto oblast, ale důležitých i pro znalosti ptáků v celé České republice a jen potvrdil unikátnost celé oblasti pro výskyt a výzkum ptactva.